

Náš List

Izhaja vsako soboto; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Náš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za celo leto 5 K. za pol leta K 250. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I.

V Kamniku, 24. junija 1905.

Štev. 25.

O novi stranki.

VI.

Vlada na delu proti nam.

Z občudovanja vrednim samozatajevanjem in rezprimerno potrpežljivostjo je prenašal do zdaj slovenski narod celo najbrezobzirnejšo brezpravnost svoje vlade. Ali da se je osmelila ta raznesti v svet, da smo mi narod, ki je deležen njenega najhujšega obzira in pozornosti, tega ne smemo prenašati tako mirno. Če smo molčali že ob brezpravnosti, ne smemo zdaj, ko hoče dati vlada tej celo znak posebne honetnosti in pravice.

Našo usodo odločuje največ tisti mali teritorij, ki ga poseduje c. kr. vlada v Ljubljani z baronom Heinom na čelu, ki meni poplačati to, kar je dolžan kot deželni predsednik Slovincem, z — železnimi kronami...

In ravno tu se je pokazalo očitno, da imamo pri nas v Avstriji včasih uradnike, katerih vpliv je mogočnejši, kakor pa najhujši terorizem te ali one stranke. Deželno predsedništvo je postavljeno, da podpira kulturne in politične interese naše dežele in našega prebivalstva, ali izkazalo se je, da zasleduje pri nas želja gotove klike in vladino prizadevanje skupne tendence zatiranja. Vlada seje in podpira pri nas navlašč nacionalne prepire zato, da more tako tem lažje prekriti svoj absolutizem. Vsa ta njena taktika je dobro premišljen načrt, ki naj ima namen, odvrti pozornost od njenega brezpravnega obnašanja proti nam. In to skuša doseči s tem, da podpira agresivnost in nasilnost Nemcev napram nam, da bi se razdrobile tako naše moči v nacionalnih prepirih.

To je ves facit prizadevanja naše vlade. Naše pravice tepta z nogami, in v sredstvo ji služi peščica obmejenih šovinističnih Nemcev na Kranjskem in po obmejnih krajih. Daje jim na skrivnem nasvete, kje naj se naselijo, kje so ugodna tla in z njenim poročenjem tudi priporočajo avstrijske agenture izdelke nemških tovarn na slovenskih tleh. Najjasnejše se kaže to pri nemški industrialni družbi na

Jesenicah na Savi. Seve, če prejema zato kdo posebnih tantjem v kakršnikoli obliki že, tega ne moremo vedeti in tudi ne trdimo.

Tudi v tem slučaju nima slovenščina dovolj krepke besede, da bi mogli označiti s pravilnim izrazom to delo naše vlade. Slovenci pač niso tedaj, ko so ustvarjali svoj jezik, mislili na taka dejanja. Ali ta brezpravnost in njeni pospešitelji kažejo, da ima celo najvišja vlada pri raznih zločincih več ozira na razne Fran Josipove ali druge redove, kakor pa na javni blagor. Ni pa naš namen, namigavati, da ni dobil n. pr. do zdaj ljubljanski župan Ivan Hribar nobenega odlikovanja (primerjaj župana iz Domžal!), dočim se blesti na prsih mnogo manj delavnih in nezmožnejših mož po eden ali več redov. Koliko duševnih rev ne skuša prekriti na ta način svoje onemoglosti! Pri nas je ta kupčija z redovi že tako diskreditirana, da pade na vsakega takega, ki pride s tem v kakoršnokoli zvezo, nehote prav poseben sum!

Župan Hribar n. pr. — s tem pa še ne skušamo ublaževati ali preklicavati tega, kar smo pisali do zdaj o njem — prenese to neizgovorno še tudi v naprej, ne da dobi zato kak naslov dvornega svetnika, če pomisli, da ne zavisi v tem oziru presojevanje njegove delavnosti od resnice, ampak edino od baron Heinove naklonjenosti ali pa koga družega. Zato ponavljamo, da so nam vsi tisti (izjem pač ne bo veliko), ki dobivajo od vlade posebna odlikovanja, naj si že v tej ali drugačni obliki, najmanj zelo sumljivi, kajti mi vemo, da ima tu svoje roke vmes korupcija. Privezati se jih hoče na to odlikovanje, zato da se ne upirajo vladi! Vsak zaveden in resničen domoljub pa bi odklonil vsako tako vladino oziroma baron Heinovo naklonjenost, če mu je res korist ljudstva prvo in ne osebne koristi, bodisi kot „uradniška služba brez posla“ v kakem državnem založništvu ali kaj podobnega.

Človek, ki se količkaj zaveda, kaj je socialna pravica, kaj je svoboda in kaj je teptanje najprostejših pravic, opazuje z gnevom, kako so prodani interesi tisočev in tisočev upravi, za katero vod-

planoto. Vedno ljutejše je postajalo klicanje naših in vsi smo drli le naprej. To je, drugi so drli, jaz sem zaostal. To mi je bilo vse tako čudno. Toda še bolj se čudim, kako je moglo vse naenkrat izginiti. Vse klicanje in streljanje je obmolknilo. Ničesar nisem slišal, videl sem le nekaj modrega; najbrže je bilo nebo. Potem je izginito tudi to.

* * *

Nikdar še nisem tako ležal. Zdi se mi, da sem na trebuhu in pred seboj vidim samo nekaj malega prsti. Bilke, mravlja, ki je lezla z glavo nizdolu po malem stebelcu, nekaj bilk posušene lanske trave — to je ves moj svet. In v ta svet sem gledal le z enim očesom, ker drugo mi je zapiralo nekaj trdega; najbrže je bila veja, na kateri je počivala moja glava. Meni je strašno nepripravno, rad bi se premikal in ne morem razumeti, kaj me ovira pri tem. Tako mineva čas. Poslušam murna, kako cvrči, buče, kako brenčijo. Družega ničesar. Napenjam vse svoje sile, slednjič se mi posreči oprostiti desno roko. Hotel sem poklekati in se opiral z rokami na zemljo, ali tu me presune nekaj ostrega in hitrega, šlo je kakor blisk od kolen do prs v glavo, in potem zopet nazaj po celem telesu. Padel sem zopet nazaj — in zopet tista tema.

* * *

Prebudim se. Kako to, da vidim zvezde, ki se svetlikajo tako jasno na temno-modrem bulgarskem

stvo je odgovoren uradnik z imenom baron Hein, ki je vsacega resnicoljubja neprijatelj, kakor izkazuje že od svojega prvega nastopa kot deželni predsednik Kranjske do najnovejših dogodkov v Domžalah.

Kako prav je imel slavni simfonik devetnajstega stoletja Ljudevit van Beethoven, ki je imenoval pokrajine na tej strani Litve „die österreichische Barbarey“. Oskrunjenje narodnih svetinj pa so varovali celo barbari, le Vandali so delali med njimi izjemo.

Slovenci smo tako zelo odvisni od svoje vlade, da nam je prepovedana n. pr. celo uprizoritev Jurčičevega „Tugomera“; vresničiti zvezo slovenskih sokolskih društev; da vlada ni niti pomišljala, prepovedati kustožu licealne knjižnice v Ljubljani, izposojevati dijakom nedolžnega „Tugomera“ v čitanje; mladi ljudje ne smejo zahajati v rusko društvo, da se ne priučijo tam jeziku, ki ga je pisal tako krasno Puškin... Vse to nam prepoveduje vlada, in gorje mu, ki bi se ne uklonil njenemu nasilju. Vse to pa pride odtod, ker posedujejo že omenjeni teritorij samo tujci, ki nimajo in tudi ne morejo imeti razuma za slovenske težnje. Ogri zahtevajo od našega cesarja in svojega kralja, da mora biti prvi Oger, t. j. biti mora največji nacionalce, postaviti se mora sam na čelo možem, ki stoje v boju za kulturni napredek svojega naroda — in v prav istem hipu predseduje kranjskim Slovincem mož z imenom baron Hein. Odkar je v navadi ironija, še ni imela tako bridkega primera, kakor tu. Mesto da imamo Slovenci svoje ljudi na krmilu, pa nam gospodarijo tuji elementi, kakor da smo mi njih sužnji, njih raja! In še pravijo, da je Avstrija civilizirana!

Mi nimamo tistega političnega zastopstva, kakor je imajo celo najprimitivnejši narodi; nimamo niti enega moža, ki bi kaj odločeval pri naši vladi. Če pa očitamo vladi to neopravičljivo postopanje, pa nam vrže v obraz kakor v zasmeh nekaj besed, ki pravijo: „Saj imate volitve in svoje poslance.“

Vlada naj predstavlja (vsaj po našem mnenju) resno institucijo, zato tudi lahko tirjamo od nje, da pripozna sama, kaj imamo mi od te „pravice“. Slo-

nebu? Nisem li v šotoru? Zakaj sem zlezel iz tabora, kdaj, kako? Hočem se premakniti, ali pri tem začetim nepopisne bolečine v nogah.

Resnično, ranjen sem bil v vojski. Opasno ali le tako mimogrede? Primem za nogo, kjer me nekaj boli. Desna in leva ste pokriti s srjeno krvjo. Če se ju dotaknem z rokami, me bolita še bolj. Te bolečine so podobne hudemu zobobolu: neprestane so in segajo prav v dušo. Po ušesih šumi, v glavi je vse tako težko. Razumem, obe nogi sta ranjeni. Kaj naj to pomenja? Zakaj me niso dvignili in me vzeli s seboj? Ali so nas mar Turki premagali? Spominjam se polagoma vsega minulega, izprva res malo zmeden, ali sčasoma vedno jasneje, in tako se mi zazdi, da je nemogoče, da smo mi premagani. Padel sem (kako se je to zgodilo, se ne spominjam več; vem samo to, da so hoteli vsi naprej, jaz pa nisem mogel in pred mojimi očmi se je napravilo nato nekaj višnjevega) — bilo je to na odprtini sredi gozda. Na ta hrib nas je odkazal majhni poveljnik našega polka. — „Deca, tam moramo biti!“ je zaklical s svojim zvonečim glasom. In mi smo res dospeli do tja... Torej nismo bili premagani... Ali zakaj me niso vzeli potem s seboj? Tu na tem odprtem kraju me je vendar lahko videti; tudi najbrže nisem sam, saj je padlo vendar tako mnogo strelcev. Obrniti se hočem z glavo in pogledati okrog sebe. Zdaj bo to dosti lažje, kakor tedaj, ko sem videl le tisto travo in

Slika iz bulgarske vojne.

(Napisal Vsevlad Garšin.)

Spominjam se, kako smo tekli skozi gozd, kako so frčale kroglice, kako so se lomile veje, če je priletela med nje kroglica in kako smo lezli skozi trnje. Strelji so padali vedno hitreje. Na parobku gozda se je pokazavalo nekaj rdečega, ki se je svetlikalo tu in tam iz grmovja. Sidorov, mali vojak iz prve kompanije („kako je prišel ta človek med nas?“ si domislil nehote) je padel naenkrat na tla in me gledal dolže z velikimi, prestrašenimi očmi. Kri mu je lila z ust. Spominjam se vseh podrobnosti. Spominjam se tudi, kako zapazim... njega na robu gozda. Bil je to močan, velik Turek, ali hotel sem mu kakor v naročje, četudi sem bil suh in slaboten. Počilo je nekaj, kar se mi je zdelo neizmerno veliko, frčalo je mimo mene in pričelo mi je šumeti v ušesih. „Na me je ustrelil,“ si mislim. V istem hipu pa se je rjoveč z najsilnejšim glasom zvalil v grmovje trnja. Saj bi lahko zavil okrog, ali same groze ni mogel ničesar misliti in legel je ravno v sredo bodečih vej. Z enim udarcem mu izbijem puško iz rok, z drugim sunkom porinem tja nekam svoj bajonet. Slišati je bilo nekaj kakor tulenje ali pa le ječanje. Potem hitim naprej. Naši so vpili: hura! tekli so, streljali. Spominjam se, kako streljam tudi jaz, ko pridem iz gozda na malo

venskih poslancev — in če tudi bi bili to sami Košuti — je vendar tako malo, da ne dosežejo v zbornici ničesar, za tehnično obstrukcijo pa nimajo niti poguma niti zmožnosti.

Kar se pa tiče deželnega zbora, pa ve vlada tudi sama, pri čem smo. Nekaj posameznih nemških veleposestnikov ima toliko pravice, kakor na stotine in tisoče slovenskih davkoplačevalcev! Naj nam da vlada (kajti ta ima tudi tu svoje roke vmes) enako splošno volilno pravico, pa razpade brž tista kasta, ki se ni še nikdar pokazala niti v najmanjšem zmožnosti, biti jeziček tiste tehtnice, ki odločuje naše življenje! Vlada nima niti enega argumenta, ki nam ga lahko navede v odgovor, in če ga ima, potem na krov. Mi smo pripravljeni z vsemi eventualnostmi javno obračunavati. Zahtevamo samo poštenje v besedah in dejanjih, brez zavijanja in laži — in v tem znamenju odgovarjamo na vse. Vsak, kdor se čuti prizadetega, naj nam pošlje precizen odgovor. Na vsako stvarnost odgovarjamo potem tudi mi.

Najboljše državne službe na slovenskih tleh so v tujih, nemških rokah. Vlada nam pošilja kot uradnike razne svoje ljubljence, prav kakor da so razna okrajna glavarstva in podobni uradi na Slovenskem kake sinekure. Mi moramo vendar plačevati te s svojim denarjem, s slovenskimi davki in zato tudi zahtevamo povsem opravičeno, da se nadomestijo po njih naši sinovi. Če vzdržujemo vlado s svojo krvjo, naj je tudi po uradih naša kri! Tisto majhno število Slovencev pa, ki ima srečo, priti do kake državne službe, ti imajo tako neznatno mesto s tako neznatnim vplivom, da jih napravi vlada s tem eo ipso neškodljive; drugim pa zaveže jezik s svojim brezmejnim terorizmom in preganjanjem. To je pokazal rajnega Resmana slučaj in nebroj primerov iz žalostnega, skoro do cela onemoglega življenja slovenskih profesorjev, ki jih smatra menda vlada kot živali in ne kot ljudi, ki imajo lahko svoje prepričanje.

Na vseh koncih in krajih nas ubija vlada in moramo se prav čuditi tej jekleni moči slovenskega življa, da ga ni vlada že davno ubila. Pač ga je zamorila, napravela je naše najinteligentnejše može indolentne — in to je mogoče še huje kakor prvo, ali vžle temu nam ostane vsaj še eno upanje: mrtvecev bi ne bilo mogoče vzbuditi, pričale bi o njih življenju le še naše pokrajine, kot živ spomenik izginolega ljudstva — ali indolentnost, politično brezbriznost morda vendar le ozdravi tok časa.

Ali iz vsega povedanega že morda ne sledi, da si želimo baron Heina proč. Ne! Dokler ga meni nadomestiti vlada z drugim Nemcem, toliko časa naj le sedi baron Hein na teh trnjih, ki so zrastle pod njim. Sam jih je zakrivil, naj jih tudi sam trpi. Njega ekselencia ve prav dobro, kaj imamo s tem v mislih...

Edino pravično pa bi bilo — in za to našo trditev govori 94% Slovencev na Kranjskem proti 6% Nemcev! — da je na predsedniškem mestu in sploh pri celi vladi le narodno slovenski element! Ker pa nočemo delati nikomur krivice, akceptiramo prav radi med sto uradniki šest Nemcev. To je namreč naravna posledica statistike in tudi edino pravično.

mravljjo. Ko sem poskušal namreč priti na kolena, sem se zvrnil na hrbet, zato sem tudi videl potem te zvezde.

Opomogel sem si toliko, da sedem. Težko je to, če sta zdobljeni obe nogi. Obupaval sem že — slednjič se mi vendar posreči. Samih bolečin so mi stopile solze v oko.

Nad menoj — kos črnega neba, na katerem miglja nekaj velikih, svetlih zvezd, okrog mene — nekaj temnega, visokega. Grmovje je. Tudi jaz ležim v grmičevju. Zato me niso našli.

Čutim, kako mi vstajajo lasje.

Sicer pa, kako pridem v to grmovje, saj so me vendar obstrelili na oni odprtini sredi gozda? Najbrže sem se vlekel do sem težko ranjen, ko sem bil samih bolečin brez zavesti. Čudno je samo, da se zdaj ne morem več premikati, tedaj pa sem imel toliko moči, priplaziti se do sem. Morda pa sem imel izprva le lažjo rano in me je zadela druga krogla šele tu ležečega.

Svetlordeče pege se love okrog moje glave. Obledela so velike zvezde in manjše so izginile. Mesec vzhaja. Kako dobro je zdaj doma!...

Nerazložni čudni glasovi prihajajo do mojih ušes... Kakor da kdo stoka. Da — to je res bolešno vzdihovanje. Leži li poleg mene še kak drug izmed pozabljenih, z razdrobljenimi nogami ali s

vično. Vse drugo pa je zaničevanje slovenskega ljudstva.

Ker pa je poleg tega še naša zahteva, da se vržejo že enkrat proč te zastarele meje posameznih slovenskih kronovin, je popolnoma očitno, da bi združevala i osrednja slovenska vlada vse Slovence v eno celoto.

Italjani tožijo, da se jim godi slabo. Če pa ne pogrešajo pri sebi čuta pravice, pripoznajo, da so oni še med rožami doma. Kajti prihaja jim iz Italije moralna zaslomba, a kam naj se obrnemo — mi? Na „bahove huzarje“?... Svojo mladino pošiljajo lahko v Italijo, kjer dobiva pouk v svojem materinem jeziku, ali kam mi Slovenci? In vendar dobe Italjani prej svojo univerzo (vsaj eno fakulteto), kakor mi!

In kdo je obračunaval do zdaj z našo vlado? Vse to, kar je poskušala do zdaj politika naših strank, je bil samo onemogel poskus komedije. V nasprotje temu nasilju pa je treba odločnega, neumornega nastopa mož, ki se ne dado korumpirati s kakim naslovom „dvornega svetnika“, s kakim „pl.“ itd., kar se je v slovenski politiki žal že vse zgodilo!

Nova stranka mora imeti ostro tendenco proti sedanjemu vladnemu sistemu in ne odnehati prej, dokler nimamo svoje vlade, svoje avtonomije. V samostojnosti je moč Slovencev in tudi edina pravica.

Mi nismo podedovali od svojih očetov razen suženjstva ničesar. Tisto svobodo pa, ki so jo imeli naši pradedje, to si moramo šele izvojevati, če jo hočemo imeti. Kdaj in kako pa bijemo ta boj z vlado, od tega je odvisen ves napredek in uspeh gibanja mladega naraščaja (mislimo samo na mladost v mislih, ne po letih!). V spominu so nam lahko možje drugih narodov, ki so se borili do zadnjega diha za svobodo svojega ljudstva, spoznavati pa moramo zvezo njihovega boja in njihovih zmag, da ne pozabimo, na kakih historičnih tleh stojimo in se bojujemo.

Vlada je neprestano na delu proti nam, poskuša nas oslabiti, kulturno uničiti, zato nam ne da niti najpotrebnejših šol! — in vse to naj gledamo molče?

Slovenski kmet in obrtnik plačuj samo davke, pravic pa nimaš nobenih? Vsak nemški priseljenec je več, kakor ti domačin?!

Slovenski sinovi so dika avstrijske armade, zato pa smatra vlada njih očete kot svoje molzne krave.

Kako soglašate vse to? Ali ima v historiji kak primer ali ime? Ima — pestna pravica.

(Dalje prih.)

Ogri in njih kralj.

Boj proti dualizmu zavzema vedno večje dimenzije in človeku silijo v spomin nehoté dnevi iz leta 1848. in 1849. Zgodilo se je tedaj, da je odstavil Košut (oče sedanjega Košuta) habsburško dinastijo z ogrskega prestola — in zdaj se je pripetilo v ogrski zbornici, da niso hoteli poslušati ogrski poslanci svojega kralja.

Habsburška dinastija je izgubila včeraj v prostorih ogrske hiše ob levem bregu Dunava ne-

kroglo v telesu? Ne, to stokanje je tako blizu — in vendar ne leži poleg mene nihče, kakor se mi zdi... Moj Bog — to sem jaz sam! Tiho stokajoče ječanje, — kaj me res tako boli? Mora me. Samo teh bolečin ne razumevam prav, v moji glavi je samo megla, svinec. Bolje je, nasloniti se nazaj in zaspati, spati, spati... Se pa kdaj prebudim? Vseeno.

V istem trenutku, ko poskušam nasloniti se nazaj, obrazsvetli kos blede mesečne svetlobe kraj, kjer ležim, in tam vidim, komaj pet korakov od sebe, nekaj temnega, orjaškega. Tu in tam odseva na tem velikem mesečna luč. Gumbi morajo biti ali pa je orožje, ki se svetlika. In tista nerazložna črna masa mora biti mrtvec ali pa je ranjenec.

Vseeno, naj bo kar hoče, jaz se moram vleči... Ne, to ne more biti! Nemogoče, da so naši že odšli. Biti morajo kje v bližini, prepodili so Turke in zaseli njih pozicije. Ali zakaj ne slišim nobenega glasu, nobenega prasketanja ognja ponočnih straž? To je samo vsled moje onemoglosti. Naši morajo biti kje blizu.

„Pomagajte! Pomagajte!“

Divje, nerazložno in hripavo ječanje se izvije iz mojih prs. Nobenega odgovora. Ponočni zrak nosi te glasove s seboj. Vse drugo pa je tiho. Samo murni se oglašajo neprestano, kakor so delali to tudi prej. Mesec pa gleda name poln pomilovanja.

varno igro. To je dejstvo, katerega ni mogoče ublažiti, na katerem se ne da ničesar izpremeniti.

Majhno je sicer bilo število mož, ko so nastopili prvič v zbornici kot stranka, revolucionarna v toliko, kolikor se je borila proti dualizmu, ali njeno število se je množilo od leta do leta, dokler ni dobila pri zadnjih volitvah večine.

Opozicija zahteva, da vlada na Ogrskem ljudska volja in ne razne kraljeve želje. Pri mislih na narodne interese je izginjalo ogrskim poslancem vedno bolj spoštovanje pred krono, kajti predpostavljali so korist celokupnosti interesom osebe, ki ni izšla niti iz njih srede niti ne podpira narodnih zahtev in teženj Ogrov.

Čisto razumljivo je, da se hoče odtrgati dandanes vsak narod tujemu vplivu, vsak hoče vladati samega sebe, kajti prepričanje je danes močnejše kot kdaj, da ovira stremljenje in kulturni napredek vsakega naroda najbolj tujec, in tudi če sedi ta na najvišjem prestolu.

Spoštovanje pred avtoritetami, če niso izšle te po svojih lastnih zaslugah, ampak obstoje le na prirojenem in zgolj slepo podedovanem naslovu, bodisi kot plemič ali podobno — s tem nizkim pojmovanjem so pomedli v naši monarhiji najprej — Ogri.

Toka in zahtev časa ne izpremeni niti ogrski kralj. Kdo je imel tako nesrečno misel, in je nasvetoval kroni sestavo Fejervaryjevega ministrstva, je pri tem postranska stvar. Glavno je, da si je hotela ustvariti krona na ta način vlado, ki stoji izven narodne volje in nacionalne misli, ki je ogrska samo po imenu, ali ne po svojem duhu. To pa so smatrali Ogri kot kršenje svojih narodnih pravic, kot institucijo, ki ovira njih nacionalni razvoj in zato so sklenili s tem činom tudi istotako primerno obračunati. „Mirno preziranje“ je bilo še najnedolžnejše, kar je čakalo novo vlado, ta novi habsburški poskus od strani ogrske opozicije.

Vse te priprave pa je delala Košutova stranka javno, vse drugače, kakor se je zgodila poveritev sestave ministrske liste Fejervaryju! Ogrska opozicija je delala tudi v tem slučaju pod kontrolo javnosti in zato je bil tudi novemu ministrstvu prav tako znan vsak njen sklep kakor kroni.

Opozicija (in z njo so potegnile vse stranke iz parlamenta in magnatske zbornice!) je nameravala onemogočiti a priori vsak poskus Fejervaryjevega obupnega poskusa. To je bila vest, ki je našla pot tudi do kralja in ta si je hotel pomagati s tem, da je poslal Fejervaryju dekret, s katerim odgoduje zasedanje do 15. septembra t. l.

Vsa zbornica se je zavedala važnosti tega dne, ko se ima predstaviti v zbornici v prvi seji novo ministrstvo in se prav tako zavedala zgodovinskega dogodka, ko izreče vsa zbornica nezaupanje temu kraljevemu poskusu v obliki ministrov Fejervaryja e tutti quanti.

Prisotni so poslanci polnoštevilno, galerije nabasane ljudstva, da se onesveščajo ljudje, poročevalcev je v dvorani, kakor še nikdar. Mučen molk povsodi, napeta pozornost med prisotnimi, na poslancih izraz lahkega razburjenja, negotovo vprašanje, dvom in zavedanje važnosti teh trenutkov.

Da je oni tam ranjenec, gotovo bi se prebudil pri tem kriku. Torej je mrtev! Je naših kdo ali pa je Turek? Moj Bog, saj je vseeno! In zaspanec zapre moje vnete oči.

* * *

Zaprtili oči ležim, če tudi sem že davno prebujen. Nobene potrebe ne čutim, odpreti jih, kajti tudi skozi zaprte zaklopnice čutim solnčno luč: če odprem oči, bi me to bolelo. Potem pa je tudi bolje, se sploh nič ne premikati... Včeraj (zdi se mi, da je bilo včeraj?) sem bil ranjen, minul je dan in minula je noč, še nekaj takih, in potem umrem. Zato je tudi najbolje, da sem nepremično na svojem mestu, naj počiva telo. Kako dobro bi bilo, da mi je mogoče dati počivati tudi možganom, da ne bi mislil; ali tega ne morem z ničemer. Misli, spomini, vse to polni mojo glavo. Sicer pa itak ne bo več dolgo tako, kmalu je vsega konec. Samo v časopisih bo nekaj vrstic, da so naše izgube le neznatne: toliko in toliko ranjenih; ubit prostak, prostovoljec Ivanov. Ne, niti očetovskega imena ne bo omenjenega; stalo bo samo: ubit eden... Navaden prostak — kakor ubog psiček...

V mojih spominih se vrste cele podobe. Bilo je pred dolgim časom; sicer pa je vse, vse moje življenje, tisto bivše življenje, ko še nisem ležal tu zdobljenih nog, tako daleč proč... Šel sem po cesti: gruča ljudi mi zapre pot. Množica je gledala nemo na nekaj belega, krvavega, ki je ječalo tako pretre-

Kvestor Toth, ki ima v tem zasedanju častno nalogo, vpeljavati nove ministre v zbornico, sedi na svojem mestu, mesto v ceremonielni blesteči opravi v navadni črni suknji: izjavil je, da odklanja to opravilo pri tej vladi, ker se mu zdi nevedna tega...

Točno ob enajstih se odpro duri in ministri stopajo v dvorano, na čelu jim Fejervary, negotovih korakov, klavarno, kakor da gredo k pogrebu. Njih dolge črne suknje še povečujejo ta čut. Povsodi podvojena pozornost.

V kratkih besedah naznanja Fejervary, da ima pri sebi kraljevo lastnoročno pismo. Prosi, da se je prečita, vzame na znanje in izroči potem magnatski zbornici. Ko odpre predsednik zbornice to pismo in je prečita, naznanja Fejervary, da ima še eno kraljevo lastnoročno pismo.

S tem je bilo jasno povedano, da se odgoduje zasedanje. Majoriteta je vstala raz svojih sedežev in kričala: **Lopov! Lopov!** Zaman je pomirjevalni poskus Košuta, Aponija in Karolinija. Šele po dolgem času se posreči nad vse energičnemu nastopu zborničnega predsednika, da pride do besede, ki so pa zadale že same ob sebi smrtni udarec poskusu krone. Predsednik je namreč izjavil, da ne more dati prečitati prej drugega pisma, dokler se ne zaključi debata o prvem, kajti to bi bilo proti pravilniku, ki ne dovoljuje preiti prej na drugo stvar, dokler ni prva rešena. To izjavo spremlja kakor divje aplavdiranje opozicije!

Fejervary odgovarja, da velja že štiristoleten usus, pustiti kralja takoj do besede, če želi govoriti na zbornico. Poslanci pa tudi na „kralj želi govoriti“ niso odjenjali, in Košut izjavlja imenom majoritete, da ni mogoče delati prej kakih predlogov ali sprejemati na znanje drugih stvari, dokler ni končana debata o prvem kraljevem pismu, ki imenuje Fejervarya novim ministrskim predsednikom. Pri glasovanju vstane za sprejem te izjave vsa združena opozicija kakor en mož.

Na to pa zbežijo iz dvorane vsi ministri, ko izjavi še prej Fejervary, da nasprotuje ta sklep stoletnim tradicijam, ki dajo govoriti kralju, kadar hoče. Vihar nepopisen. Eden poslancev stopi pred odhajajoče ministre in pljune pred nje... Klici: „Pfui!“, žvižgi —

Nato pa se prične debata o tem prvem pismu, v kateri je sprejeta nezaupnica novi vladi. Ko naznanja predsednik zbornice, da izraža vsa zbornica to nezaupanje, se oglasi neizmerno pritrdjevanje, ploskanje in kakor besno „eljen“ (živio) vpitje.

S tem je debata končana in predsednik odpre drugo pismo. Po dvorani velik nemir. Tajnik čita zatem isto pismo, v katerem se res odgoduje zbornica do 15. septembra.

Baron Banffy naznanja, da pač sprejme koalicija to pismo na znanje, ali ta korak je nepostaven in protustaven. Predlaga tudi, zbornica naj izreče, da je prav tako nepostavno, če obdrži vlada rezerviste dlje časa v armadi, kakor ukazujejo to predpisi. Sprejme se enoglasno.

— To je torej zaključek te komedije! Poskus kralja, vladati brez ljudske volje in preko poslancev, se je izkazal kot onemogel. Zdaj se ne gre na Ogr-

sujoče. Bil je lep psiček, ki ga je povozila cestna železnica. Poginil je tam, prav tako, kakor jaz tu. Prišel je od nekega dvornika,* razgnal množico, prijel pseta za vrat in ga odnesel. In ljudje so se razšli.

Odnese tudi mene kdo? Ne, ostani tu in umri. Pa kako lepo je vendar živeti... Tistega dne (ko je bil povozen oni nesrečni psiček) sem bil srečen. Kakor omamljen — in tudi to je imelo svoj vzrok. Ne mučite me več spomini, pustite me v miru! Minula sreča, sedanje bolečine... naj bi bile že samo slednje, le da me ne trpinčijo spomini, ki me silijo, da nehote primerjam nekdanj s sedaj. O hrepenenje, hrepenenje! Ti boliš bolj, kot vse rane!

Med tem pa postaja vroče, solnce žge. Odprem oči in vidim prav tisto grmovje, prav tisto nebo, samo zdaj pri dnevni svetlobi. In tu je moj sosed. Da — Turek je. Kako orjašk je! Spoznam ga: prav tisti je...

Pred seboj imam ubitega človeka. Zakaj sem ga ubil?

Tu leži, mrtev, krvav. Zakaj ga je zanesla usoda do sem? Kdo je? Morda ima prav tako doma staro mater, kakor jaz. Sedela bo zvečer pred svojo revno kočo in gledala tja proti daljnemu severu; kdaj pride njen sin, njen zvesti delavec in preživljalec?...

* Na Ruskem ima vsaka hiša v mestu dvornika, nekaj naš hišnik.

skem več samo za program in jezik v armadi, ampak za principe.

Vse to bedasto in neutemeljeno spoštovanje pred starimi tradicijami, pred pieteto in avtoritetami se je izpremenilo v očitni boj proti kroni in dualizmu. Kralj se postavi ali sam na čelo ogrskim nacionalnim zahtevam, ali pa neha biti kralj in vladar Ogron.

Slednje besede govori zadnji nastop poslancev onkraj Litve, močnejše kakor revolucija l. 1848. Kajti tedaj je govorilo le slepo orožje in kri — dandanes kulturne zahteve. Razložek je samo v izbiri sredstev, ideja pa je prav ista.

Da bi sledile iste v dušo vsakega naroda! Iz teh temnih oblakov, ki se zbirajo nad neupogljivo habsburško voljo na Ogrskem, naj posveti oster blisk vsem narodom v Avstriji in jih reši pritiska, ki prihaja z najvišjih mest!

Državni zbor.

333.—337. seja.

Nastop Slovencev!

Pri prvi točki dnevnega reda, ko se je govorilo o kongru, se je šlo za povišanje duhovniških plač.

Pred razpravo interpelirajo še razni poslanci, med njimi dva Slovence in sicer: Pogačnik in dr. Ferjančič, oba v zadevi Domžal.

K debati o vladni predlogi za povišanje plač duhovnikom, kar bi veljalo davkoplačevalce devet milijonov kron, se oglasi 22 govornikov za, 47 govornikov proti.

Izmed Slovencev so oglašeni za: Žitnik (kot deveti v listi), Spinčič (11.), Biantini (14.), Žičkar (16.); proti: dr. Tavčar (peti).

Toliko naših poslancev se menda še ni oglasilo h kaki predlogi, kakor prav sedaj: pokazalo se je namreč, da imamo kmalu nove državnozbornske volitve in vsak poslanec rabi zase nekaj reklame, drugače je res nevarnost velika, da jim kdo ne očita, da tekom celih šestih let niso zinili niti besede.

Kot prvi se je vdeležil debate grof Sternberg. Zbornica je sicer že navajena najrazličnejših bedarij od tega človeka, in mož je res govoril tako, da bi nihče ne vedel, ali govori za predlog ali proti, da ni bilo razsoditi slednjega iz liste govornikov, ali vezati take otrobe, to zna pa res samo lačni grof Sternberg, ki pravi o sebi, da je on edini aristokrat v Avstriji, ki „dela“. Okrog sebe ima nekaj poslancev, ki se zabavajo ob teh izbruhih laži in denunciranja, med njimi je tam tudi dr. Tavčar, ki mu ne da žilica miru, da ne bi zaklical grofu, da le „žlobudra“ (plauschen). Sternberg popusti v hipu Aristotela in židovske rabine, o katerih je pravkar govoril, obrne se proti dr. Tavčarju in mu zakliče: „Svetoval vam bi, da govorite v tonu dostojnega človeka... Pojdite v krčmo ali v hlev, kamor spadate. Tam lahko govorite vi!“

Dr. Tavčar ni navajen o sebi tako drastičnih besed, in zadnje besede mu zapro za nekaj trenutkov sapo. Šele po malem „rencontru“ Sternberga in soc. dem. Schuhmeierja se ojači in mu zakliče: „To je vendar neslišno, tako govoriti!“

Jaz pa? Tudi jaz... Celo menjal bi z njim. Kako srečen je, ker ničesar ne čuje, ne čuti nobenih bolečin ali ran, niti brezdanjega hrepenenja, niti žeje. Bajonet mu je šel baš skozi srce... Skozi njegovo uniformo je videti veliko luknjo na srčni strani, in okrog te luknje je kri. To sem — storil jaz.

Nisem hotel. Ko sem se podal na vojsko, nisem storil tega iz namena, storiti komu zlo. Ni bilo v meni misli, ubiti človeka. Premišljal sem le, kako razgrnem sovražniku svoje prsi. In tako sem šel in se izpostavljaj kroglijam.

No, in kaj potem? Jaz neumnem! Ta nesrečni Felah (nosi namreč egiptovsko uniformo) — ni ničesar kriv. Preden ga niso vtaknili na ladje kakor slaničke v sod, in ga pripeljali v Carigrad, ni slišal kdaj besede niti o Rusiji niti o Bulgariji. Zapovedali so mu, in on je šel. Da ni ubogal, so ga pretepli s palicami in pognal bi mu kak paša kroglo v glavo. Bojeval se je že v vseh vojskah od Stambula do Ruščuka. Mi jih napademo in on se samo brani. Ko pa vidi, da se mi ne zbojimo niti teh orjaških postav, niti njih patentiranih Pibodyevih in Martinijevih pušk in prodiramo vedno naprej in naprej, ga je postalo groza. In ko hoče proč, mu skoči na pot majhen slaboten mož, ki bi ga on pobil lahko s svojo pestjo na tla, in mu porine bodalo skozi srce.

Kaj je torej zakrivil?

Ves grofov govor pa je izzval po zbornici take salve smehu, kakor prav izboren nastop kakega klovna. Grofu je največja sreča vseh časov in narodov ljubezen; obžaluje, da se ne smejo duhovniki poženiti in da nimajo legitimnih otrok, ki bi jim poljubili „den Schleier des herannahenden Todes von der Stirne“ —

Kar je govoril klerik. dr. Scheicher, je v obče malo stvarnega. Dr. Scheicher je monsignor in je dejal, da je vsak tak človek, ki gre mimo njega (in sploh mimo kakega duhovnika) in se mu ne odkrije, „Flegel“.

Zatem govori Schuhmeier, ki obračuna najprej s Sternbergom — imenuje ga „sittlich verkommen und geistig verlotterter Graf“ — pove potem še dr. Scheicherju, da stoje v sv. pismu sledeče Kristove besede, kot obsodba farizejem: „Hočete, da jih pozdravljajo ljudje na javnih ulicah v naprej in jih imenujejo rabi“ — nato pa polemizira proti dr. Scheicherju, ki je dejal, da je ukradla država cerkvi njeno nekdanje premoženje; v mislih ima cesarja Jožefa II. Schuhmeier pove, da je zaprl imenovani cesar le nekaj samostanov, katerih dolžnost in obljuba je, živeti v ubožstvu, a so si nakopičili tekom časa ogromno premoženje. Jožef II. je pač res pobral tudi ta denar in ustanovil z njim verski zaklad, iz katerega je ustanavljal potem župnije, zato ni mogoče govoriti tu o kakem ropu. Brani nato nižjo duhovščino, ki ima največ dela in najslabšo plačo in ne dobi nikjer svoje pravice. Gotovo je, da naj se zboljša tem njih položaj, a naj se ne izsili v ta namen denarja iz davkoplačevalcev, ampak ga naj da cerkev, ki premore, kolikor je izkazanega oficijelnega premoženja l. 1900, po lastnih podatkih 813 milijonov kron! To nakopičenje denarja primerja potem s Kristom, ki je dejal: „Če hočeš biti popoln, pojdi in daj vse, kar imaš, revežem in hodi za menoj.“

Govornika je hotel motiti tu in tam neizogibni grof Sternberg, ali vsula so se nanj razna imenovanja (pijanec, lump, norec, goden za azil za pijance, „dreckiger Verleumder“, ušivec itd.), katerih naravna posledica je bila, da jo je grof hitro odkuril.

Po tem preludiju k slovenski politiki je dobil res parlament nekaj ur naš slovenski značaj.

Dr. Tavčar se čudi, da je bila vlada s to predlogo tako hitro gotova. Za izboljšanje plač avskultantom prosimo že na leta, a vlada se niti ne gane, ravno tako je z učitelji. (Dr. T. je zopet pokazal, da ima za slednje le — besede!)

Knezoškof ljubljanski, drugače pošten mož, ali orodje v rokah celotskih ljudi, ki trpi tudi sam nekoliko na pregoreči vnemi za cerkev, vpliva v pastirskem pismu na duhovnike, naj skrbijo za to, da se spominjajo ljudje v testamentih cerkva in raznih duhovniških naprav. Stari, miroljubni duhovnik, ki je bil res pravi prijatelj svojega ljudstva, je na Kranjskem izumrl in na njegovo mesto se je povzpelo drug rod, ki zastruplja javnost, seje sovraštvo in prepir in razvema strasti v ljudstvu, kakor se ni zgodilo to nikdar prej. Na Kranjskem so prišle razmere tako daleč, da služi v polit. boju kot glavno agitacijsko sredstvo spovednica in prižnica. Najmanjše občinske volitve dajo povod dolgim agitacijam na

In kje je bila moja krivda, če tudi sem ga ubil? Kaj sem zakrivil? Zakaj me muči žeja? Žeja! Kdo ve, kaj pove ta beseda? Celo tedaj, ko smo korakali po Rumuniji ob vročini 40 stopinj po 50 kilometrov na dan, nisem čutil tega, kakor zdaj. Da bi vsaj hotel kdo priti!

Moj Bog! v tej neizmerni steklenici ima gotovo nekaj vode. Kako pa priti do nje? Koliko bolečin me to velja! Vseeno, tja moram.

Lezem. Izmučene roke vlečejo le komaj nepremično telo naprej. Do mrtveca je morda komaj šest črvljev, za me pa je več — ne več, ali strašnejše kakor dvanajst kilometrov. Vendar moram naprej. V grlu me žge kakor oglje. Brez vode umrem prej, vem. Ali vendar, morda pa...

In vlečem se naprej. Noge ostanejo na tleh in vsako premikanje povzroči nove, neznosne bolečine. Ječim, tulim, vendar lezem naprej. Naposled, tu je steklenica... polna vode, več od polovice. In dolgo imam lahko to vodo... dosti do svoje smrti!

Rešiš me, moja žrtev. Pomagam si s komolci, odvezal bi rad steklenico, in pri tem se zvrnem z obrazom na prsi svoje žrtve. Močan duh po mrliču mi udari v nos.

(Konec prih.)

priznicah, kjer se zasramuje nasprotnika in se razpravlja o njegovih zasebnih razmerah. Ko omenja govornik sklepe nekaterih dekanijskih shodov, kjer so sklenili duhovniki, nikomur dati odveze, kdor se ne odpove glasilu liberalne stranke, mu zakliče duhovnik

Žičkar: Niti enega slučaja ne morete navesti!

Soc. Pernerstorfer: Gospod doktor, zatrjujejo, da ne morete navesti v primer niti enega slučaja!

Dr. Tavčar: Zgodilo se je to razen drugih krajev v Škofji Loki.

Dr. Tavčarju odgovarja dvorni svetnik Šuklje. Ali natančne informacije o naših razmerah med nemškimi poslanci mu je otežkočilo in celo onemogočilo vsako stvarno polemiziranje. Poslanci so mu klicali, da je vladni podrepnik, ki prejema za to visoko pokojnino petih tisočev, bivši gimnazijski profesor na Dunaju, potem slovenski agitator, pod kalicijo opravičelj sumljivih državnih služb, nato liberallec, zdaj zopet klerikalec. Odkod to zanimanje nemških poslancev za tako neznanega slovenskega politika, ne vemo, morda pa vendar ne, da bi smatrali te pokrajine že za svoje? Očitati so celo dr. Žitniku, da je prelomil dano častno besedo v kranjskem deželnem zboru!

Glavni govornik za kongruo, dr. Žitnik polemizira največ proti dr. Tavčarju, očita mu, da je sprejemal v svoji mladosti kot dijak podpore od dveh duhovnikov (bratov svojega očeta) itd.

Preden je končana debata in izroče predlogo o kongrui proračunskemu odseku, se vname še prepir med dvornim svetnikom Šukljejem in vsenemcem Steinom.

Stein: Vaša častna beseda je ravno tako malo vredna, kakor dr. Šušteršičeva in dr. Žitnikova. Tudi ta je lagal! Ali ni mar res, da je lagal dr. Žitnik celo pod častno besedo?

Šuklje: Globoko pod mojo častjo je, odgovarjati na take invekcije.

Stein: In vi lažete tu! Renegat! „Der Kerl gehört ja gar nicht herein!“

Predsednik zbornice (zvoni): Gosp. posl. Stein, tako obnašanje je nedostojno in ne parlamentarično. Kličem vas k redu. Prosim g. posl. Šukljeja, naj nadaljuje!

Šuklje: Prosim, gospod prezident, vzemite me v varstvo!

Stein: V varstvo vzeti? Da, jaz Vas že vzamem, pa kje drugje.

In Šuklje — ni ničesar več zinil.

K debati o proračunu se oglasi kot drugi govornik ministrski predsednik Gautsch k besedi, da poda nekaj izjav. Tudi slovenski poslanci (pod vodstvom dr. Šušteršiča) so bili prej pri njem, naj se spominja v govoru i slovenskega vseučilišča. Ali Gautsch ni smatral njih želje resne in zato se tudi ni čutil dolžnega, govoriti o slovenskem vseučilišču.

S tem svojim govorom pa je padel Gautsch na niveau slovenske politike — imel je samo besede in negotove obljube, ki jih ni smatral niti sam resnih.

V kolikor so imele Gautscheve fraze namen, pomiriti pred vsem nekoliko razburjene duhove Mladočehov, v toliko so bile tudi res uspešne in dobro sestavljene. Čuditi pa se je, da so se dali zadovoljiti gotovi ljudje s to nejasno izjavo zlasti glede na češki notranji uradni jezik, češko vseučilišče na Moravskem in na razmere z Ogrsko. Sploh ilustruje dovolj avstrijsko politiko, da trpi ministrskega predsednika, govoriti na tak način in naj prične Gautsch svoje govore desetkrat ali stokrat z neresnično izjavo, da mu ni nič drugega mari, kakor izjaviti se tako jasno, da ne more biti o vladnem stališču nobenega dvoma itd. To je sicer vse zelo ceno, a zato tudi nič vredno, kajti Gautschevo prizadevanje je bilo le, dati svojim besedam kakor mogoče malo jasen in precizen značaj.

Za njim govori Sternberg, ki očita vladi „Niederträchtigkeiten“; imenuje nekatere generale „gewöhnliche Schurken“; vojno ministrstvo naj bi zakrivilo po njegovi trditvi „offenen Betrug an der Wahrheit“; delovanje bivšega ministra Welsersheimba imenuje „faules, ehrloses und feiges Treiben“. Ker se Sternberg vzlic ponovnim opominom ne kroti v svojih besedah, izgubi besedo.

Debata se zaključi za nekaj časa. Konec te seje je sledeči:

(V dvorano stopi trgovinski minister baron Call.)

Poslanec Choc: Odgovorite na našo interpelacijo!

Fresl: Pfuj Call! Vun s Callom! (Medklici in nemir pri Mladočehih.)

Zbornični predsednik zvoni neprenehoma, Fresl kriči neprenehoma: Pfuj Call!

Poslanec Glöckner: V kletko pojdite, v me-nažerijo!

Poslanec Malik: Vse Čehe („Postwenzel“) pomečemo z Dunaja! (Krik in razsajanje pri čeških radikaleih.)

Kriza na Ogrskem.

Fejervaryjevo ministrstvo je priseglo kralju in potem so napravili ministri obiske raznim voditeljem strank. Povodom priseganja je izdal kralj posebno lastnoročno pismo, v katerem obžaluje, da mu ni bilo mogoče sestaviti ministrstva iz majoritete parlamenta. Kako je vplivalo to pismo na opozicijo, kaže dejstvo, da so predlagali poslanci iz peštanskega komiteta, preprečiti vsako plačevanje davkov in novačenje rekrutov. Razun tega je voljen poseben odsek, ki ima namen, sklicati komitatske shode, brž ko bi hotela poskušati nova vlada s kakimi nasilji in poučiti ljudstvo o tem koraku. Z drugimi besedami povedano, Ogri groze z revolucijo, brž ko bi zašla vlada s postavne poti. Ta odsek šestdesetorice naj ima tudi nalogo, podpirati tiste državne uradnike, ki bi jih suspendirala nova vlada, če ne bi hoteli izvesti kakih njenih protiuustavnih ukazov. To kraljevo pismo pa imenuje združena opozicija v prvem zasedanju parlamenta kot protiustavno. Konferenca, ki je trajala nad tri ure, je sklenila, sprejeti nove ministre z mirnim preziranjem, boj proti novi vladi in pozivlja mesta in komitate k pasivnemu odporu. Nezaupnico pa izroči novemu ministrstvu tudi liberalna stranka, ki je držala na svojem ščitu Tiszo, ker ne more podpirati vlade, ki je konstituirana iz mož, stoječih izven strank.

*

Ogrska ima od l. 1867 počenši trinajsto ministrstvo. Imena ministrskih predsednikov so: grof Julij Andrassy (4 1/2 leta); grof Melh. Lonyay (1 leto); Jos. Szlavay (16 mes.); St. Bitto (12 mes.); Bela Wenckheim (8 mes.); Koloman Tisza (15 let); grof Julij Szapary (2 1/2 leta); Aleksander Wekerle (2 1/2 leta); baron Banffy (4 leta); Koloman Szell (3 1/2 leta); grof Khuen-Hedervary (4 mes.); grof St. Tisza (20 mes.); Fejervary (?).

Balkan.

Angleški žandarmerijski oficir in učitelj orožniških šol na Turškem, ustanovljenih v svrhu reformiranja zanemarjene turške žandarmerije, potuje na konju iz Salonikov preko cele Makedonije do Dubnice in Zofije. Spremljata ga dva hlapca na konjih.

Nemčija.

Z neverjetno energijo se razširja na Nemškem socialna demokracija, ki ima v rokah zlasti vse bolniške blagajne. Kdor pozna, kakšen vpliv imajo te v Nemčiji, tudi razume strah oficelnih krogov. Zato hoče predlagati nemška zbornica poseben zakonik, ki bi izdatno oslabil vpliv socialnih demokratov, ki jim ga nudijo te bolniške blagajne.

Norvegija in Švedija.

Po Stockholmu krožijo vesti, da je poslala norveška interimna vlada bivšega madridskega norveškišvedskega poslanika, Norvežana Wedel-Jarlsberga v Stockholm, da ponudi krono princu Karolu.

Italija.

Odkar je vzela italijanska vlada papežu Rim, je bilo prepovedano katoličanom udeleževati se vsakršnih volitev itd. Tega sicer skoro nihče ni vpošteval, ali zdaj je ta prepoved tudi oficelno preklicana. Z drugimi besedami: cerkev poseže zdaj tudi aktivno v politični boj na Laškem. Zato pričakujejo klerikalni v predstoječih volitvah velikih novih pridobitev. Tudi demokraci in liberalni se boje reakcije v parlamentu.

Francozi za Slovane.

Francosko poslaništvo na Dunaju je minule dni izdalo nekako izvestje o splošnih odnosih med Avstrijo in Francosko. V tem izvestju se peča tudi z izseljevanjem in pravi, da je francoska vlada pripravljena priskrbeti olajšav za naše izseljence, ako bi se hoteli ti naseliti na francoskih kolonijah v Madagaskarju. Omenjeno izvestje pravi, da so avstrijski izseljenci po večini Slovani (znamenje, kako Avstrija skrbi za svoje najboljše državljane!), ki so jako pridni in porabni kot poljedelci, rudarji in tudi kot obrtniki. Razun tega pa so tudi pošteni, pobožni in miroljubni.

Amerika za Slovane?

Ne ve se, iz katerih nagibov se je čutila ameriška vlada naklonjeno zanimati se za zgodovino Slovanov, posebno evropskih, da je poslala posebno izvestiteljico v Evropo. Odposlala je redno učiteljico narodnega gospodarstva na vseučilišču Wellesley v Združenih državah v Evropo, da tu proučuje razmere med Slovani. Ko se vrne v Ameriko, bo izdala celo knjigo o Slovanih. Ali se ameriška vlada zanima za Slovane iz zgolj znanstvenih nagibov, ali tudi iz političnih, se ne ve. Ali se morda hoče prepričati zdaj po usodnih porazih Rusije, ali so Slovani sposobni za večje svetovne akcije, ali pa ne zaslužijo drugega, kakor da jih — germanski rod zatre? No, ako bode profesorica Balehova proučevala in poročala na podlagi dejstev, bo morala zapisati, da so Slovani sposobni za rešitev velikih vprašanj in bi bili že tudi izvršili marsikaj velikega, da bi nam ne vezali rok zavistni in požrešni Germani. Amerika potem prav stori, ako ona vzame v roke slovansko vprašanje (?).

Dogodki na Ruskem.

Velik zgodovinski dogodek!

Deputacija zemstev je bila sprejeta od carja pod vodstvom kneza Trubeckega, ki je govoril carju malodane cele pol ure! V deputaciji so bili najuglednejši zastopniki, ki jih ima ruska inteligenca, pred vsem iz starih slavnih rodbin knezov Dolgorukih, Trubeckoj, Harkovskoj, grofa Heydena, in barona Korfa, dalje knezov Lvov, Petrunkevič itd. Mesto Petrograd je imelo v deputaciji troje zastopnikov.

Trubeckoj je naglašal žalostne razmere v Rusiji, ki silijo zemstva, da pridejo po tej poti k carju. Njegov govor je napravil na vladarja globok utis. Ko izgovori še zastopnik Petrograda, jim odgovarja Nikolaj. Spominja se v daljšem govoru nesrečnih žrtv v usodepolni pomorski bitki in potem nadaljuje: „Zahvaljujem se Vam, dragi gospodje, za izraženo mi Vaše mnenje. Verujem in zanašam se na Vašo željo, delati na temelju novega reda. Moja volja, volja carjeva je, sklicati ljudsko zastopstvo, in ta volja je neomajana. Moja volja se tudi izpelje. Povejte to prebivalcem po mestih in deželi. Od danes naprej me podpirate pri tem novem delu. Ljudsko zastopstvo posreduje zopet, kakor nekoč, edinost med Rusijo in carjem in vstvari temelj, na katerem dobe rusko-narodne zahteve svojo podlago.“

To je torej uspeh energičnega zastopstva zemstev, in če se carjeva volja in zahteva najodličnejših kakor najpriprostejših ruskih krogov vresniči, potem je ta dogodek tako dalekosežnega zgodovinskega pomena, ki odločuje vsaj eno stoletje, če ne več. Stoinštirideset milijonov ljudstva prostega — več, kakor jih šteje Avstro-Ogrska, Nemčija in Francoska! To je kulturen dogodek, ki nima v zgodovini nobenega primera. Dežela, ki so jo izsesavali dozdej razni tuji in celo domači birokrati, vsi brez kontrole, ki so delali, kar so hoteli, vsa ta neizmerna država bo zdaj pod svojo lastno kontrolo.

To bo zopet ljubosumnosti na gotovih dvorih, kjer so že mislili, da je doigrala Rusija svojo politično kariero. Če že sploh govorimo o velesilah, potem ima Rusija vso to prihodnost še pred seboj, kajti da bi car le obljubljal in ne smatral tega za trjevanja, ki je napravilo po celi Rusiji tako globok utis, resnim — o tem pač ni dvoma. Uspehi na bojišču mu dokazujejo pač najočitneje, kam ga pripeljejo dosednji svetovalci, ki so imeli le v absolutizmu edini ideal „Velike Rusije“.

Gibanje med delavci v Rusiji,

t. j. onimi slovanske narodnosti, je jelo polagoma dobivati svoj naravni značaj. Bolj in bolj postaja to gibanje sovražno Nemcem. V Lodzu so zahtevali delavci, naj se takoj odpuste od dela v tovarnah delovodje nemške narodnosti, ker le-ti surovo ravnaajo z delavci Poljaki. V tovarnah, kjer se tej zahtevi ni ugodilo, je prišlo do hudih nastopov in krvavih pretepov. V Lodzu je velika večina tovarnarjev Nemcev in židov, ki delajo po istem kopitu, kakor pri nas, t. j. domače ljudstvo izkoriščajo in slabo plačujejo, po vrhu tega pa jim otežujejo življenje po surovih nemških delovodjih.

Veliki knez Vladimir o vojni.

Duša (?) vojne stranke v Rusiji, veliki knez Vladimir, se je nasproti nekemu poročevalcu izrazil, da se bode vojna od ruske strani nadaljevala. Mej drugim je rekel: „Zgodovina pozna tridesetletno

vojno, zakaj bi naj Rusija sklenila mir že po enem letu? Avstrija je l. 1866. sklenila mir, ko so Prusi že stali pred Dunajem. 1870. se je sklenil mir šele potem, ko so pruske tolpe zasedle že velik del francoske zemlje. Japonci imajo zares veliko uspehov, a oni so še čez 1000 vrst oddaljeni od ruske meje. Ni torej najmanjše potrebe, da sklenemo mir. V naši armadi in v naši upravi je res marsikaj gnjilega, — a to so nam povzročili le tujei, ki jih je narod poslušal kot svoje škodoželjne zapeljivce. Ruski narod je v svojem jedru zdrav, gnjiloba ljudstva, katera naše ljudstvo zastruplja, pa bomo že znali odstraniti in rešiti Rusijo njenih zavrtnih sovražnikov.“

Ruski neuspehi in naša politika.

Z občudovanja vredno slepoto opisujejo nam sovražni listi neuspehe Rusije na bojišču. Posebno se norčujejo iz nas zaradi ruskih neuspehov, češ, da nam Rusija ne more več priti na pomoč, ker je poražena. Na take „glasove“ imamo samo en odgovor: Rusija nam še nikoli ni pomagala in bi nam tudi ne bila, ako bi bila zmagala in v morje pometala vse Japonce in Kitajce. Ako bi bila Rusija hotela pomoči Jugoslovanom vsaj gospodarski, da bi se postavili na lastne noge preko dolžnosti avstrijskih vlad, skrbeti za blagor svojih državljanov, — storila bi to že davno lahko. Samo deseti del onih milijonov, katere so jej iz vojne blagajne pokradli brezvestneži, bi naj darovala, in nam bi bilo pomagano. A Rusija ni hotela posnemati Nemčije, ki ščiti „nemške brate“ križem sveta, marveč ostala je — „nevtralna“, mi pa smo ostali berači pod žezlom avstrijskim.

Malo vzroka pa imajo Nemci veseliti se ruskih neuspehov, kajti vedeti morajo, da bi Nemčija na mestu Rusije še vse drugače padala! Saj ne morejo niti udušiti vstaje divjih Hererov v Afriki! In Angličji, ta „veliki narod“, so bili poraženi od nizozemskih kmetov (Burov). Pa se bodo taki ljudje norčevali iz Rusije!

Rusko-japonska vojna.

Mir?

Vestem o miru še vedno ni verjeti docela. Brzjavi, ki prihajajo preko Amerike, javljajo sicer ne-
prestano o napredovanju pogajanja za mir, ameri-
kanski viri poročajo celo, da je že domenjeno mesto,
kjer se vrše pogajanja — to naj bo Vošington (Wa-
schington) — vendar prihajajo prav v zadnjem času
zelo nasprotujoče si vesti iz petrograjskih krogov,
kjer so mnenja, da ne imenuje Rusija prej svojih
oficijelnih pooblaščenecv, dokler ji niso znani pogoji,
ki jih stavlja Japonska. Temu zopet se ne udado
Japonci, ki nočejo, da se govori prej o pogojih, dokler
niso imenovani na obeh straneh posebni pooblaščeneci.
Nekateri diplomatski krogi pa trdijo, da je že ruska
vlada poučena o zahtevah, pod katerimi je priprav-
ljena Japonska podpisati mir.

Boj na suhem.

S poročili o pripravih za mir se prav malo
strinjajo brzjave, ki poročajo, da je pričakovati v
Mandžuriji z vsakim trenutkom bitke. Japonci baje
zelo pritiskajo na Linjevič, ki naj bi se nahajal, če
bi verovali angleškim brzjavnim agenturam, v zelo
obupnem položaju. Kakor poroča ruski vrhovni po-
veljnik carju, skušajo obiti Japonci ruski krili, vendar
se jim do sedaj njih poskus še ni posrečil. Zlasti
hude praske naj so ob železnici, ker skušajo Japonci
pretrgati zvezo z Vladivostokom in rusko armado.
Razdalja med bojnim črtama sovražnikov naj bo
le še 11 km.

Japonci v Port Arturju.

Z velikanskimi žrtvami delajo Japonci na tej
trdnjavi. Vse prejšnje okope in rove so zasuli oziroma
odnesli in delajo vse iznova po docela drugačnem
načrtu. Port Artur naj bo že tak, da ga ni več spo-
znati od prejšnjega. Zdaj so pozvali še vse evropske
in ameriške tvrdke, da zapuste čim prej trdnjavo
in vzamejo vso svojo lastnino s seboj. Tako ne bo
na celnem polotoku drugoga, kakor samo Japonci. In
Rusi? Ti so imeli pri sebi ljudi iz vsega sveta, zato
tudi je bilo japonsko vohunstvo tako izborna!

Kuropatkin o miru.

Kuropatkin javlja s posebnim pismom vsem
tistim ruskim krogom, ki se prizadevajo za mir, naj
izpremene svoje misli, kajti on je prepričan docela,
da je zmaga ruskega orožja zagotovljena. Kuropatkin
je sicer veroval vedno v rusko zmago, morda je pa
to pot le kaj več resničnega na tem? Morda je umi-
kanje Rusov le navidezna stvar?

Italija za — mir.

V italijanski kameri je vročil poslanec Romussi
peticijo, ki jo je podpisalo 400.000 Italijanov. Peticija
se obrača na italijansko vlado, da naj dá iniciativo za
mirovna pogajanja med Rusi in Japonci in se vstavi
na ta način nadaljno prelivanje krvi.

Pogajanja za mir.

Zadnja poročila trdijo, da je izjavila Japonska,
da je njen pooblaščenec že lahko s 1. avgustom t. l.
v Vošingtonu in da so se pričela na bojišču — kjer
naj imajo Japonci nad pol milijona mož — podobna
pogajanja za premirje.

Povzročitelji vojne.

Iz Petrograda poročajo, da meni postaviti vlada
pred posebno sodišče prave povzročitelje vojne: Abasa,
državnega sekretarja Bezobrazova in generala Ba-
laševa. Kakor trdi „Naša Žizn“ — vzlic dementi-
ranju vladnega organa — in za njo tudi nekateri
drugi listi, naj je bil Bezobrazov celo podkupljen v
ta namen.

Štajersko.

„Vahtarica“ — to je pač nekaj drugega!

48. letošnja „Vahtarica“ piše „v album ljublan-
skega župana“, da je l. 1848. nadvojvoda Ivan rekel
svojim vojakom: „Sledite tej (črno-rdeče-zlati) za-
stavi, ona naj vam sije na poti v boju. Ne ločite se
nikdar od nje!“ — In kar je avstrijski nadvojvoda
dovolil, tega ne bo prepovedal ljubljanski župan,
čegar domišljavost mu po mnenju te „Vahtarice“
utegne napraviti še mnogo jeze. —

Da Vsenemci hočejo napravljati „mnogo jeze“
Slovenem, to pač kažejo pri vsaki priliki, — kdo
pa se bo zadnji jezil in zadnji smejal, — to po-
kaže bodočnost!

Toda k stvari!

Nekdo od „frankfurtarjev“ je hotel v „Vahtarici“
opravičiti izzivanje s frankfurtaricami v Domžalah s
frazo, češ, da jo je avstrijski vojvoda priporočal
kot voditeljico avstrijskim vojakom. Kdaj se je
to zgodilo in kje stoji zabeleženo, tega „Vahtaričin
veteran“ ni povedal. Zaradi tega si je vso stvar lahko
na celnem izmislil, kar bo najgotoveje tudi res tako.
Ni izključeno, da je kak avstrijski nadvojvoda kazal
na bojno zastavo, — a ta ni bila frankfurtarica, mar-
več črnožolta zastava avstrijske armade! In napo-
sled, ako bi bil kak avstrijski nadvojvoda tudi pro-
slavljal frankfurtarico, to za nas Slovence še ni me-
rodajno, da bi smeli dopuščati, da nas na naši slo-
venski zemlji nemški prihajajoči izzivajo s svojimi
vsenemškimi cunjami! Avstrijski nadvojvode so bili z
malimi izjemami sploh strogo nemškega mišljenja in
neki avstrijski knez je ob neki svečani priliki v
Frankobrodu izrekel krilate besede: „Ich bin stolz
darauf, ein deutscher Fürst zu sein.“

Tu gredo naša pota narazen! „Vahtarica“ je že
opetovano naglašala, da Avstrije sploh več ni.
Da hoče zdaj kriti frankfurtarico z „avstrijskimi nad-
vojvodi“, je naravnost budalost.

Frankfurtarica je in ostane na naši zemlji izzi-
vanje in namenoma žaljenje našega naroda, to
ostane pribito! Ako je Nemcem naša narodna zastava
ruska, panslavistiška itd. ter kot taka provokacija
Nemcev, pa mi njih frankfurtarico z mnogo večjo
pravico nazivljemo izzivajoči politični znak, s katerim
hočejo zaznamovati prodiranje na naših t. j. nenem-
ških tleh. Svojo narodno zastavo mi svobodno raz-
vijamo na naših tleh, ker ta naša zemlja je slo-
venska, vi Nemci ste le pritapali vanjo, se nam
usilili in si hočete, zemlje lačni, zdaj z brutal-
nostjo prilastiti to slovensko zemljo, kakor roparji
napadaleci!

Kakor so vam Schiller, Andrej Hofer itd. pre-
tveza za provokacijo naše narodnosti, isto vam je
frankfurtarica, ki vam bo še brez dvoma napravila
obilo gorjál!

Slovenizacija celjskega uradništva. Ker je
bil na mesto v Gradec premeščenega celjskega dav-
karja Kristlna imenovan celjskim davkarjem gosp.
Stepič iz Radgone, so celjski nemčurčki vsi obupani
in že javkajo, da se bo celjsko uradništvo zaradi
tega poslovenilo. Ta hinavski javk celjskih tev-
tonov temelji vsekako na jezi, da bi se med celjskim
uradništvom, ki trpi poprek na kroničnem panger-
manskem kataru, nahajal uradnik, o katerem govore,
da je — „slovensko nacionalen“ in nima tega
nemškega kašlja. No, na mestu bi pač bilo, da pride
v Celje za Stepičem še več takih „slovensko nacio-
nalnih“ uradnikov, ker Celje stoji na trdih, slovensko
nacionalnih tleh in uradniki občujejo malo ne iz-

ključno s „slovensko nacionalnimi“ strankami. —
Torej le še več slovensko nacionalnih!

„Slovenski Štajere“ prenehal? — „Štajere“
in z njim „Vahtarica“ se zelo veselita, ker je baje
prenehal izhajati „Slovenski Štajere“. Značilno je pač
veselje teh dveh listov posebno, ko dostavljata, da
se je list vzdrževal le ob blatenju nemštva na Šta-
jerskem itd. Mi „Slov. Štaj.“ nismo toliko poznali,
da bi mogli izrehati o njem sodbo, priznanje pa mu
izreka ta „Vahtarica“ in „Štajere“, kot res sloven-
skemu listu s tem, da se veselita njegove smrti,
ker mu ni pritekel nervus rerum iz korupcijskega
žepa, kakor njima. Govoriti o blatenju bližnjega pa
imajo najmanj pravice listi kakor „Vahtarica“ in
„Štajere“.

Kres iz „Štajerca“. Iz Savinjske doline se
nam poroča, da nameravajo na gori sv. Trojice za-
žgati velikanski kres v čast sv. Cirilu in Metodu.
Gorivo bodo tvorili vsi tisti tisoči odtisov izdajalskega
„Štajerca“, katere se po judovsko vsiljuje našim
ljudem. Zanimiv kres bo to zares.

**Slovenski kandidat za državnozborsko vo-
litev** v mariborskem volilnem okraju je g. J. Šinko,
župan v Središču, ki bo govoril na volilnem shodu
v Mariboru dne 28. junija t. l. zvečer ob 8. uri v „Na-
rodnem domu“. Slovenci, udeležite se shoda mnogo-
številno!

Primorsko.

Dvojna mera.

Z ozirom na obsodbe, ki so zadele zarotnike
proti Avstriji v znani aferi bomb, se vsiljuje človeku
zanimiva paralela.

10. septembra 1898, ko je bila avstrijska cesarica
zabodena po Italijanu Luceheniju, so se v Trstu vršili
burni dogodki. Irredentovci so od veselja skakali ob
tem dogodku ter niso hoteli ponehati z veseliciami
in zabavami, nasprotno so prav ostentativno kazali
svoje soglasanje z umorom.

Lojalno in cesarju udano slovensko ljudstvo
teh izzivanj in žaljenj avstrijske vladarske hiše seveda
ni moglo prenašati mirno, marveč je pokazalo svoj
dinastičen čut na način, ki ni ugajal irredentovskemu
pravosodju. Posledica temu je bila, da so bili Slo-
venci, 34 po številu, obsojeni na skupno 310 mesecev
ječe, kar je prišlo na vsakega posameznika na skoro
10 mesecev, ne všteti v preiskovalnem zaporu čez
mero raztegnjenega časa.

Kako se je moglo zgoditi, da je avstrijsko mi-
sleče in dinastiji zvesto slovensko ljudstvo bilo za
svoj patriotizem obsojeno v težko kazen, nevarni
zarotniki proti državi in cesarju — Italijani pa so bili
malone oproščeni.

Kaj tiči za tem?

Ali so bili tržaški Slovenci premalo poučeni
o odnosajih med Avstrijo in — irredento, da so se v
svoji naivnosti spozabili do takih patriotičnih pojavov
in ali se je dunajsko porotno sodišče vstrašilo ir-
redentovskih groženj, če bi bil obsojen le na eno uro
kak zarotnik?

A zvesti in neprefrigani državljani se morajo
lepo zahvaliti za taka „skrita pota“ avstrijske za-
konodaje!

Doma in drugod.

**Vse cenjene naročnike, ki jim poteče s tem
mesecem naročnina, prosimo, da jo blagovolé
obnoviti; do onih pa, ki nam še niso poslali na-
ročnino za prvo polletje, obračamo se tem potom
z nujno prošnjo, naj to čim preje storé.**

Osebné vesti. Notar g. dr. Fran Horvat je
premeščen iz Idrije v Brežice, notar dr. H. Wies-
thaler iz Brežic v Slov. Bistrico, notar K. Hanss
iz Slov. Bistrice v Maribor. — Višji revident in pro-
metni kontrolor g. Jurij Vidic je premeščen od žel.
ravnateljstva beljaškega v Ljubljano.

„Slovenska Matica“. V odborovi seji „Slov.
Maticé“ dne 19. t. m. je bil izvoljen za predsednika
zopet dež. šolski nadzornik gosp. Fr. Levec, za
prvega podpredsednika gosp. Peter Grasselli, za
drugega podpredsednika g. kanonik Ivan Sušnik,
za blagajnika pa gosp. dr. Jožef Stare. Ključarja sta
gg. dr. L. Požar in dr. Fr. Zbašnik.

Za Prešernov spomenik. Velike priprave za
Prešernovo veselico, ki se priredi 16. julija t. l. v ljub-
ljanski „Zvezdi“, so v polnem tiru. Da bo uspeh te
velikanske veselice časten, za to nam jamčijo naše
požrtvovalne dame. Pri veselici bodo sodelovala vsa
slovenska pevstva ljubljanska, združena z

„Glasbeno Matico“ pod vodstvom g. M. Hubada. Zanimanje za Prešernovo veselico je splošno po vsej deželi, in je čuti z raznih strani, da se prirede posebni vlaki. Najbrže se te veselice udeležijo tudi Hrvatje in Srbi. — Temelj (9 metrov globine) za Prešernov spomenik je izkopen in so že pričeli z zidarskim delom. Kamnoseška dela izvrši g. Al. Vodnik. Spomenik nameravajo odkriti v prvi polovici meseca septembra letos.

Prižigajmo kresove na čast Cirilu in Metodu! Nemci v naših krajih so se pripravljali, da bi slavili svojo „Sonnwendfeier“, — mi pa na svoji slovanski zemlji prižgimo kresove v proslavo svojih slovanskih blagovestnikov. Kakor opazamo, se naš narod še premalo zanima za te kresove, ker še premalo pojmi njih pomen. Ali kakor je Nemcu vsaka prilika dobrodošla, da kaže svoje nemško navdušenje in hujska proti nam, tako in še bolj se moramo okleniti vsake prilike mi, da pokažemo svojo narodno gorečnost in stanovitnost. Ne smemo se strašiti truda, napraviti grmado itd. — prava slovanska zavest ne pozna truda! Priporočati je celo, da se v predvečer praznika sv. Cirila in Metoda ob zažiganju kresa upri-zore primerne zabave s popevanjem slovanskih pesmi itd. Vse v povzdigo in razvzmeto slovanskega čuta. Rojaki, pripravite torej kresove za večer 4. julija in jih zažgite! Mogočno naj plapolajo z vrhov gora in gričev, švigajo naj v ravan in izražajo k nebu pri-sego naše goreče narodne zvestobe!

V Ljubljani so vlečke na šetališčih prepo-vedane. Obč. svetnik g. ravnatelj Šubie naglašal je v seji obč. sveta dne 20. junija t. l., da je Ljubljana glede šetališč v Avstriji med provincialnimi mesti na prvem mestu. Zato je pa tudi mnenja, da naj mestni magistrat prepove nositi damam po šetališčih vlečke. Ta umestni predlog je obveljal soglasno.

Otvoritev Kadilnikove kočice na Golici se je izvršila kljub slabemu vremenu zelo slovesno. Turistov je bilo zbranih skupaj okoli 500, med temi je bilo koroških Slovencev nad 150.

Zmagali so koroški Slovenci pri občinskih volitvah v Slov. Plajbergu v dveh razredih. Slava jim!

Južna železnica pa naši pangermani. Ker se je zadnji čas s slovenske strani dvignilo nekaj opravičenih pritožb proti spakedanosti južne železnice, je čutil celjski, najbrže po židovskem mošnjčku podpi-rani nemški zakoniti listič potrebo, da se vrže v prsa kot branitelj uprave te prusožidovske železnice. Z uprav Judom lastno nesramnostjo meče blato na naš jezik in našo narodnost ter se zvijačno izogiblje dej-stvom, katera leže v židovskem šlendrijanu te želez-nice. Komu ni znano, koliko nesreč se pripeti na tej železnici uprav zaradi umazane skopostinjene uprave, katera nalašč ne vzdržuje zadostnega

števila uslužbencev, a obstoječe uslužbenice na najgriji način izkorišča! Mesto teh in enakih nedostatkov pa omenja „Vahtarica“ po svoji lepi navadi edino le tistih tablic v železničnih vozovih, na katerih ni v slovenskem jeziku prepovedi, da se ne sme po tleh pljuvati. Z „Vahtarico“ besedovati se je tako nehva-ležno delo, kakor iztepavati — ušiv kožuh. A na naslov uprave južne železnice se že izplača povedati to-le: Južna železnica živi po velikem delu od Slo-vencev odnosno Slovanov. Že s praktičnega stališča bi njena uprava, ako bi imela kaj takta, morala v polnem obsegu upoštevati slovenski jezik pri javnih napisih. Saj je železnica zaseben in ne državni objekt! Ali ker se južna železnica tudi kot privatno podjetje noče brigati za naš jezik in mnogo rajši upošteva mažarščino, znači dovolj o židovski nesramnosti nje-nih akcijonarjev, ki so mnenja, da se sme zaničevati tudi onega, ki jim daje zaslužek, ako je slučajno Slovan. To dejstvo pa stavi upravo južne železnice v najslabšo luč glede moderne olike, ki pušča svo-bodo vsakomur, ki — plača! Kar se tiče nesramne opazke v „Vahtarici“, da si Slovenci svoja kra-jevna imena izmišljamo, je to tako značilno za zabitost in propalost te časnikarske cape, da ne gre izgubljati več besed!

„Narodna samopomoč.“ Pod tem naslovom prinaša nek ultra germanski list nasvete, kako naj se obvaruje tisočletne uspehe nemške kulture pred navalom slovanske povodnji. Z bobnečimi frazami pripoveduje nemška požrešnost, koliko lepih nemških krajev in mest so poplavalili slovanski plemeni ter jih opustošili. Te kraje in mesta morajo Nemci zopet vzeti in jih zasesti za vse čase itd. — To se na videz tako glasi, kakor da smo Slovani Nemcem ugrabili že neizmerne pokrajine in jih poslovanili ter uničili vse sledove nemške kulture. Nemec sicer ne pove, katera mesta in kateri kraji so danes slovanski, ki so bili nekdanj (kedaj?) nemški, uga-nemo pa te laži lahko tako, kakor da je bil cel svet enkrat (pred Adamom) nemšk in pozneje so prišli drugi rodovi, posebno Slovani, ter izgnali Nemce z rodne zemlje. Tako so se n. pr. Domžale nekdanj gla-sile **Domsehale** in „narodna samopomoč“ Nemcev velevala, da se ta njim kruto oropani kraj zopet vpiše v nemško posest! Ali ni, da bi vzeli v roko bre-zovko ...?

Domač umetnik. Gosp. D. Pue, tapetnik in založnik pohištva v Ljubljani, izumil je posteljo, ki se premeni v divan. Za to iznajdbo je dobil patent št. 33.004.

Slovensko časopisje v Ameriki. V Now Yorku je pričel izhajati šaljiv slovanski list „Komar“.

Nebesa. Roman. Spisal Marko Zorin. I. Se-šitek. Ljubljana 1905. Tiskal Dragotin Hribar. —

Roman „Nebesa“ bo izhajal v zvezkih na poltretji tiskani poli in stane zvezek 50 h. Zvezki bodo pri-hajali najmanj po dvakrat na mesec. Ako se naroči 10 zvezkov skupaj, se dobi eden po vrhu. — Vseh zvezkov bo nekaj nad 20.

Kompromis med gostilničarji in abstinenti. Na shodu gostilničarjev, ki se je vršil v Ljubeku, so sprejeli navzoči gostilničarji resolucijo, ki zahteva, naj se povsod odpravi siljenje k pitju, vpeljejo naj se brezalkoholne pijače, razpravlja naj se vprašanje, koliko naj plačujejo oni gostje, ki ne pijejo, ampak rabijo v gostilnah le družbe. Zveza gostilničarjev se je silno bala rastočega protialkoholnega gibanja. Zveza abstinentov ji je ponudila kompromis v obliki te resolucije, ki je bila sprejeta.

Šunka s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1.10, plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suho meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld., glavina brez kosti po 50 kr.

Salame dunajske po 80 kr., à la krakovske, finé po 1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1.20, à la ogrske, trde po gld. 1.50, ogrske fine po gld. 1.80, kilo. — **Velike klobase** ena 20 kr.

Slivovka, brinovec pristen, liter od 70 kr. do gld. 1.20, **brinov cvet** liter gld. 1.50.

To priznano dobro blago pošilja po povzetju od 5 kil naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Izborno zalogo raznovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

Anton Müller

vinotržec v Domžalah (Kranjsko).

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZAM pristen le s trgovskosodno registr. zeleno varstveno znamko z nuro

Najstarejše domače sredstvo zoper prsne i pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni ki pomanjkanje teka, pehanje iz želodca, zop zgrago, napenjanje, telesno zaprtje, influen- za rane, zobne bolezni itd. Poštne prosto do vsak poštne postaje z zabojčkom: 12 malih ali 6 velikih ste kleno 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

Edino pristno **centifolijsko mazilo** (iz vrtnice „rosa centifolia“).

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje. Pri vseh, še tako zastarelih bolečinah, poškodbah, ranah ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. S poštino, poštno sprem-nico in z zavojem vrd veljata 2 lončka K 3.60. Pristno le iz **lekarnar- „pri angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradu** pri Rogatecu, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se pri-denejo vsaki pošiljati balzama zastoj ali pa se na željo po-sebej dopošljejo.

Vsak dobi en mesec dui brezplačno

„Naš List“, „Slov. Gospodinjo“ in „Ježa“, kdor kupi 1 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Slov. Gospodinjo“, „Ježa“, „Slovana“, kdor kupi 2 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Sl. Gospodinjo“, „Ježa“, „Slovana“, „Ljub. Zvon“, kdor kupi 3 kg ekstrakta „Panonski biser“

Nealkoholni ekstrakt „Panonski biser“

daje pomešan — 1 del ekstrakta s 7—10 deli sveže vode — najboljšo najprijetnejšo nealkoholno pijačo „Panonka“.

Izvrstna kakovost! Izvanredno nizka cena!

1 liter pijače pride na 20—25 vinarjev.

Cena ekstrakta s posodo vred: 1 kg 2 kroni, 2 kg 5 kron, 3 kg kron 7.20, 5 kg kron 11.50

Nepoškodovane steklenice se vzamejo 2 kg-ne za 1 krono, 3 kg-ne za K 1.20 in 5 kg-ne za K 1.60 franko nazaj.

Ekstrakt naj se shranjuje dobro zamašen na hladnem prostoru.

Da se kar največ zniža poština, je najumestneje naročiti na enkrat 3 kg ekstrakta. Da bode mogoče liste redno in pravočasno pošiljati, naj se blagovoli poslati denar ob enem z naročilom; na ta način se prihrani tudi poštno povzetje, ki bi pri tako malih zneskih jako občutljivo podražilo pijačo.

V naročilu mora biti navedeno, kak list dotičnik želi imeti.

Zaloga nealkoholnih pijač „Abstinenecija“

Ljutomer Štajersko.

Naročajte in razširjajte „Naš List“!

Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nenadkriljive kapljice SV. MARKA se uporabljajo za notranje in zunanje bolezni.

Osobito odstranjujejo trganje in otekanje po kosteh v nogi in roki ter ozdravijo vsak glavobol. Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri želodčnih boleznih, ubla-žujejo katar, urejujejo izmeček, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženó velike in male gliste ter vse od glist izhajajoče bolezni. Delujejo izborno proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter koliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako mrzlico in vse iz nje izhajajoče bolezni. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti bolezni na maternici in madronu ter ne bi smele raditega manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. Dobivajo se samo: **Mestna lekarna, Zagreb**, zato naj se naročujejo točno pod naslovom:

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 104, poleg cerkve sv. Marka.

Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanajstotina se ne pošilja.

Cena je naslednja in sicer franko dostavljena na vsako pošto:

1 ducat (12 steklenic)	4—K.
2 ducata (24 steklenic)	8—K.
3 ducate (36 steklenic)	11—K.
4 ducate (48 steklenic)	14.60 K.
5 ducatov (60 steklenic)	17—K.

Imam na tisoče priznanih pisem, ki jih ni mogoče tu tiskati, zato navajam samo imena nekaterih gg., ki so s posebnim uspehom rabili kapljice sv. Marka ter popolnoma ozdraveli. Ivan Barentinčić, učitelj; Janko Klisur, kr. nadlogar; Stjepan Borčić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Zofija Vukelić, šivilja; Josip Seljančić, seljak itd.

Ustanovljena l. 1360. **Mestna lekarna, Zagreb,** Ustanovljena l. 1360. Markov trg št. 104, poleg cerkve sv. Marka. 20

Zdravje je največje bogastvo!